

Tid, at det berømte Ord skriver sig, at der er Mennesker, som ville være fri, men ikke forstaa at være retfærdige. Naar det altsaa er givet, at Erstatning bør ydes, bliver det næste Spørgsmaal det, om Statskassen skal bringe Ofre for, at Tiendebyrden kan blive afløst. Den højtærede Finansminister har med Styrke modsat sig dette, han kunde ikke se nogen retfærdiggørende Grund derfor. Det er nu ret karakteristisk, at første Gang — om jeg ikke husker fejl — denne Sag blev omtalt i en dansk parlamentarisk Forsamling, nemlig paa den grundlovgivende Rigsforsamling, blev det af en af Forsamlingens højkonervative Medlemmer, en af de senere Grunlovsprotestanter, nemlig Nathan David, omtalt som noget selvfølgeligt, at Regeringerne i adskillige fremmede Lande havde ydet Tilskud til Tiendens Afløsning. Han var, som man ved, ellers stærkt konservativ, men paa dette Punkt faar man ikke Indtryk af, at han fandt noget revolutionært i, at Staten ydede Hjælp til, at denne gamle, saa ulige fordelte Byrde kunde blive fjernet.

Dernæst viser jo ogsaa Eksemplet fra andre Lande, at man har fundet det fuldt forsvarligt, at der blev bragt Ofre fra Statskassens Side for at faa Tienden ud af Verden. Siger man: Hvad kommer det egentlig Statsmagten ved, eller som det ærede Medlem for Odense (Scavenius) udtalte i Torsdags: Det kan være Samfundet ligegyldigt om Tienden eksisterer eller ikke, — saa synes det mig dog, at der hertil kan svares, at det umuligt kan være Samfundet ligegyldigt, om en gammel Uret fremdeles bliver bestaaende. Det maa dog siges at være en Hovedopgave for Samfundsmagten at øve Retfærdighed, og naar det erkendes — og jeg har ikke hørt nogen benægte det — at Tiendebyrden er en af de mest skrigende Uretfærdigheder fra Fortiden, saa forekommer det mig at være ret naturligt, at der ogsaa bringes Ofre, endog klækkelige Ofre fra Statskassen, for at faa denne gamle Uret til at forsvinde. Det er jo, som allerede bemærket, anerkendt i Princippet, at der fra Statskassens Side bør ydes Hjælp her. Ganske vist er det ikke i nogen stor Udstrækning, at Princippet er realiseret i Loven af 8de Maj 1894, men en Kendsgerning er det, at Kravet om Statshjælp har fundet principiel Anerkendelse. Man møder her en Betragtning, som maaske ved første Øjekast kan se noget bestikkende ud men dog i Grunden er meget misvisende. Det er den Betragtning, at gammel Uret er bleven udjævnet i Tidens Løb. Om

det end nok saa meget maa indrømmes, at Tienden og andre gamle Byrder i deres Oprindelse ere yderst ubillige og uretfærdige, saa er paa Grund af Tidens Magt og Forholdenes Udvikling — Overdragelser, Arveforhold osv. — den gamle Uret udjævnet, og derfor er der nu egentlig ingen, der personlig lider derunder. Hvis denne Betragtning er rigtig, og hvis man konsekvent vilde gennemføre den, saa maatte det jo føre til Stilstand og Stagnation, thi al gammel Uret kan i den Forstand siges at være bleven udjævnet. Men en saadan Betragtning maade har man aldrig anerkendt i noget Land, hvor der har fundet en Udvikling Sted. Saa kan man nok sige, at naar Staten yder Hjælp, vil det i sine Følger blive, at der ydes Gaver, rene og skære Gaver til tilfældige Personer — i denne Sammenhæng: til alle de nuværende Besiddere af tiendepligtige Ejendomme. De faa, siger man, ved en Ordning som den foreslaaede, Gaver fra Statskassen, som de ikke have noget som helst Krav paa. Og saa denne Betragtning kan, mener jeg, ikke holde Stik. Maa jeg først erindre om, hvad ærede Medlemmer vistnok selv have været opmærksomme paa, at det om mangfoldige Statsforanstaltninger kan siges, at de medføre, at der drysser gyldne Frugter ned i tilfældige Personers Skød, men at man ikke derfor undlader at træffe saadanne Foranstaltninger, naar de i og for sig findes tilraadelige. Da vi i sin Tid anlagde Frihavnen og ofrede saa mange Penge paa den, var det os jo ganske klart, at der ved denne Foranstaltning vilde falde ikke ganske smaa Formuer ned i adskillige Grundejeres Skød ude paa Østerbro. Naar vi anlægge Jærnbaner, er noget lignende Tilfældet; der er altid flere Grundbesiddere, som høste Fordel af saadanne Statsforanstaltninger. Naar Kjøbenhavns Magistrat flytter Knippelsbro, ville Husejerne i Gader, som komme til at ligge gunstigere for Trafikken, blive berigede derved, idet deres Ejendommes Værdi vokser. Saaledes kan der nævnes en lang Række Tilfælde, i hvilke offentlige Foranstaltninger medføre Fordele for Personer, Fordele, som i og for sig kunne siges at være ubegrundede, men som ere en simpel Følge af de paagældende Foranstaltningers Iværksættelse. Noget lignende se vi ved Skatte-reformer. Naar den højtærede Finansminister foreslaar, at en Del af Stats-skatteerne skulle overføres til Kommune-kasserne, saa vide vi, at Følgen bl. a. ogsaa bliver den, at der er flere tilfældige Besiddere af Landejendomme, som vinde en